

Životné jubileá

K životnému jubileu Pavla Mered'u st.

V tomto roku sa významného životného jubilea dožíva Pavol Mered'a starší (nar. 1950), „náruživý fotograf a botanik-amatér“, ktorého „...snom bolo na fotografii zachytiť a zdokumentovať vzácne a miznúce ohrozené druhy rastlín slovenskej kveteny“ (Eliáš 2004). Bol členom Československej botanickej spoločnosti a od roku 1981 mimoriadny člen Slovenskej botanickej spoločnosti. Naše kontakty začali v roku 1981 osobným stretnutím a vzájomnou korešpondenciou a vyvrcholili exkurziou dňa 18. júna 1989 za kúkoľom a ďalšími ohrozenými druhmi burín, o ktorej som písal v samostatnom článku (Eliáš l.c., s. 11). Cieľ exkurzie sme splnili na sto percent. Sľub o nálezoch nikomu nerozprávať a údaje nepublikovať som dodržal. Nerobil som tak až doteraz, hoci rukopis článku mám rozpísaný už niekoľko rokov. Naše kontakty ďalej pokračovali ďalšími listami, prišiel november 1989 a rok 1990, keď sa situácia na Považí po zastavení zbrojárskej výroby zmenila. Ďalšie informácie mi sprostredkoval jeho syn P. Mered'a ml., vtedy študent Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave. Po roku 1996 som odišiel z Bratislavy do Nitry a naše kontakty sa prerušili. Článok J. Ripku a P. Mered'u (1999) o znovunajdení nezvestného česačka hrebenitého (*Scandix pecten-veneris*) na Slovensku oživil moje spomienky. Doc. V. Feráková z Poznámky k tomuto článku napísala, že tepaný list orchidey z nehrdzavejúcej ocele – cena pre víťaza ankety „najlepší botanický nález za posledných 5 let“, ktorý prevzala ako vedúca exkurzie – „morálne patrí rodine Mered'ovcov – P. Mered'ovi ako priamemu nálezcovi rastliny ... jeho otcovi, ktorý sa dlhodobo zaujíma o miznúce klasické druhy poľných kytíc, i jeho dcére, autorky nálezu druhu z roku 1991“ (Feráková 1999: 72). Vtedy som si spomenul, že pri našej spoločnej exkurzii za kúkoľom bol s nami aj syn, vtedy 13-ročný školák Paľko. Aj na písomnú prácu SOČ jeho dcéry o „vývoji a záchrane archaických obilových spoločenstiev“, ktorú som čítal pri návšteve v byte Mered'ovcov ... (Eliáš l.c., s. 11).

P. Mered'u st. zaujali nielen buriny, ale aj iné vzácne a ohrozené druhy rastlín, osobitne orchidey. Spolu so svojim synom v rokoch 1990–2005 zbierali a skúmali kruštíky (rod *Epipactis* Zinn.) v okolí bydliska v Dubnici nad Váhom. P. Mered'a ml. riešil taxonomickú a chorologickú problematiku tohto rodu vo svojej diplomovej a rigoróznej práci a opísal nové druhy kruštíkov z okolia Trenčianskych Teplíc a Ilavy (pohorie Strážovských vrchov): *Epipactis pseudopurpura* Mered'a 1996, *E. komoricensis* Mered'a 1996 a *E. futakii* Mered'a et Potůček 1998. Otcovu pomoc si uvedomoval, v jednom z Poďakovaní napísal „Za pomoc v teréne a nespočetné informácie o výskyte kruštíkov v sledovanom území som vďačný otcovi P. Mered'ovi sen.“ (Mered'a jun. 2010: 124). Perokresby kruštíkov, ktoré nakreslil P. Mered'a sen., sa objavili nielen v článkoch jeho syna, ale aj v knižnej publikácii o vstavačovitých Slovenska (Vlčko et al. 2003).

Pri tejto príležitosti by som rád pripomenul a zopakoval moje slová, ktorými som sa prihovobil jubilantovi pred niekoľkými rokmi: „Pán Mered'a, naše osudy sa stretli, keď sme boli obidvaja mladí (mali sme okolo tridsiatky). Mimoriadny záujem Vás vtedy doviedol do Bratislavy a hľadali ste pomoc. Váš veľký záujem, Vaša aktivita a vytrvalosť priniesli ovocie, ktoré oceňuje botanická a ochranárska obec.... Vďaka Vám za to.“ (Eliáš l.c., s. 12). Prajem Vám veľa radosti a spokojnosti z výsledkov práce a rodinnú pohodu v nasledujúcich rokoch.

Literatúra

- Eliáš, P., 2004. Za kúkoľom s Mered'ovcami. Révové listy, Bratislava 6 (3–4): 10–12.
- Feráková, V. 1999. Poznámka. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 21: 71–72.
- Mereďa, P. jun. 2010. Rod *Epipactis* (Orchidaceae) v južnej časti Strážovských vrchov. Zborn. Vlastiv. Múz. Považská Bystrica 1: 106–132.
- Ripka, J., Mereďa, P. ml. 1999. *Scandix pecten-veneris* znovunájdenny na Slovensku. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 21: 69–71.
- Vlčko, J., Dítě, D., Kolník, M. 2003. Vstavačovité Slovenska – Orchids of Slovakia. ZO SZOPK Orchidea, Zvolen. 120 pp.

PAVOL ELIÁŠ st.

Blahoželáme Mgr. Lucii Chomovej, PhD. k jej 50. narodeninám

Hovori sa, že na vek dámy sa neupozorňuje. Ospravedlňujeme sa, ale porušíme toto pravidlo slušného správania, aby sme si pripomenuli našu milú jubilantku, členku SBS, Mgr. Luciu Chomovú, PhD., ktorá onedlho oslávi krásne 50-te narodeniny.

Lucia Chomová, rod. Vieriková, rodáčka z Banskej Bystrice, absolvovala stredoškolské vzdelanie na gymnáziu v Brezne. Záujem o botaniku, najmä o nižšie rastliny, ju priviedol na vysokú školu, kde v roku 1995 na Katedre botaniky Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave úspešne obhájila diplomovú prácu „Diverzita fytoplanktónu štyroch rybníkov na Železnej Studničke“ pod vedením docenta RNDr. F. Hindáka, DrSc.

Napriek láske k desmídiam ju materská dovolenka a študijná orientácia jej manžela nasmerovali na Katedru pedológie PríFUK v Bratislave. Doktorskú prácu na tému „Pôdne a vegetačné pomery lesných spoločenstiev okolia obce Brusno (Veporské vrchy)“ úspešne ukončila v roku 2001 pod vedením prof. RNDr. L. Šomšáka. Z univerzity neodišla, ale začína pracovať v administratívnom sektore na Rektoráte Univerzity Komenského v Bratislave.

Rok 2008 bol v jej odbornom živote prelomový. Lucia sa rozhodla vrátiť k „vodám“ s jasným cieľom - oprášiť svoje poznatky o vodnom mikrosvete a uplatniť ich v praxi. Zamestnáva sa na Úrade verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v Bratislave, kde začala pracovať v Národnom referenčnom centre pre hydrobiológiu ako odborný pracovník. V súčasnosti pracuje ako laboratórny diagnostik v NRC a od roku 2013 je poverená jeho vedením.

Za dvanásť rokov odbornej práce v hydrobiológii absolvovala viacero kurzov a vzdelávacích aktivít v odbore a stala sa z nej skúsená odborníčka v problematike biológie pitných, povrchových vôd a vôd na kúpanie. V tejto oblasti zabezpečuje školenia pracovníkov regionálnych úradov verejného zdravotníctva, ako aj pracovníkov iných rezortov. Jej práca je nenahraditeľná nielen v laboratóriu, ale aj v teréne, nakoľko vedomosti dobrého biológa sú pri vzorkovaní vôd veľmi dôležité. Jej srdcovou záležitosťou sú cyanobaktérie/sinice povrchových vôd, ktorým zanietené venuje veľa času za mikroskopom.

Okrem laboratórnej a školiacej činnosti pripravuje podklady pre legislatívu v oblasti biológie vôd. Jej vedomosti v danej problematike sú prínosom pre činnosť hygieny životného prostredia vo verejnom zdravotníctve Slovenska. Výsledky svojej odbornej činnosti prezentovala na domácich odborných seminároch a konferenciách. Prednášala aj na viacerých algologických seminároch SBS a SLS na Botanickom ústave/ CBRB SAV v Bratislave.

Životné jubileá

Lucia je ústretová kolegyňa, ochotná vždy pomôcť a poradiť. Pre jej prístup riešiť odborné a pracovné problémy bez konfliktov je obľúbená medzi spolupracovníkmi. Zodpovedne si plní svoje každodenné povinnosti, pričom zostáva priateľská a milá. Veríme, že takouto kolegyňou zostane na našom pracovisku po ďalšie roky.

Rovnako ako ročné obdobia majú svoju krásu a svoj kolobeh, tak aj jednotlivé obdobia v živote človeka prinášajú rôzne úskalia, ale aj potešenia. Život jubilantky je obdobne poskladaný z rôznych období, pričom každé malo svoj špecifický smer a priority.

Milá Lucka, veľa zdravia, spokojnosti, pracovného elánu a síl do ďalšej odbornej práce Ti prajú Tvoji kolegovia z Úradu verejného zdravotníctva. Ku gratulácii k Tvojmu životnému jubileu sa pripájajú aj kolegovia z iných inštitúcií v Bratislave a členovia SBS.

RNDr. VIERA NAGYOVÁ, PhD.

Jubileum RNDr. Helyny Šípošovej, CSc.

V tomto roku sa dožila významného životného jubilea RNDr. Helena Šípošová, CSc. (rod. Kováčiková). Narodila sa 17. júla 1950 v Kovarciach v okr. Topoľčany. V rokoch 1968 – 1973 študovala na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave odbor biológia – chémia, neskôr len biológia, a v rámci diplomovej práce sa venovala floristickému výskumu pohoria Tribeč. Po ukončení vysokoškolského štúdia nastúpila na krátke obdobie do Prírodovedného múzea SNM v Bratislave, potom na študijný pobyt na Botanický ústav SAV v Bratislave (v rokoch 1975 – 1990 pričlenenom pod Ústav experimentálnej biológie a ekológie SAV; od roku 2017 pod Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV), na ktorom zostala pracovať až do dôchodku. V r. 1974 obhájila rigoróznu prácu o rozšírení cievnatých rastlín v strednej časti pohoria Tribeč. Pod vedením RNDr. Kamily Zahradníkovej, CSc. sa neskôr na pracovisku v rámci internej aspirantúry venovala taxonomicko-chorologickému štúdiu druhov *Galium austriacum* a *G. anisophyllum* na Slovensku. Obhájením kandidátskej dizertačnej práce v r. 1987 získala vedeckú hodnosť kandidáta biologických vied (CSc.). Na Botanickom ústave na Oddelení taxonómie vyšších rastlín pracovala až do konca r. 2014.

Počas pôsobenia na BÚ SAV sa podieľala najmä na riešení projektov APVT a VEGA ústiacich do viaczväzkového diela Flóra Slovenska. Samostatne alebo v kolektíve spracovala pre túto monografickú sériu množstvo čeľadí a rodov (Bignoniaceae, Globulariaceae, Lentibulariaceae, Papaveraceae; *Brassica*, *Brunnera*, *Cakile*, *Chaenomeles*, *Chelidonium*, *Cydonia*, *Echinocystis*, *Eschscholtzia*, *Erophila*, *Fagopyrum*, *Fallopia*, *Glaucium*, *Hackelia*, *Hornungia*, *Hottonia*, *Leucosinapis*, *Macleaya*, *Melampyrum*, *Mespilus*, *Papaver*, *Raphanus*, *Rapistrum*, *Reynoutria*, *Sinapis*, *Spergula*, *Teesdalia*, *Viola*). Pri dvoch zväzkoch (IV/3, 1992 a V/1, 1993) významnou mierou upravovala dodané autorské rukopisy rodov *Agrimonia*, *Myosotis*, *Sanguisorba* a *Thymus* a pomáhala tak pri práci oficiálnym editorkám dr. L. Bertovej a dr. K. Goliašovej. Neskôr bola spolueditorkou dvoch zväzkov Flóry Slovenska (V/4, 2002 a VI/1, 2008) a pri zväzku drevín (V/3, 2006) bola internou recenzentkou a spolupracovala pri príprave kapitol rodov *Alnus*, *Carpinus*, *Castanea*, *Fagus* a *Quercus*. Ako členka kolektívov troch zväzkov Flóry Slovenska bola za tieto publikácie v rokoch 1994, 2009 a 2017 ocenená Cenou SAV a v r. 2009 aj Cenou Literárneho fondu.

Ako spoluvedúca (spolu s dr. K. Goliašovou) riešiteľského tímu za Slovensko prispievala chorologickými údajmi zástupcov čeľade Rosaceae do významného európskeho diela Atlas Florae Europaeae (zv. 13, 14, 15, 16, 2004, 2007, 2010, 2013). Osobitným predmetom jej výskumu boli invázne a karanténne taxóny našej flóry, ako napr. *Echinocystis lobata*, *Lycium* a *Reynoutria* (*Fallopia*), pričom študovala ich šírenie na Slovensku. V rokoch 1999 – 2003 bola členkou Gestorskej skupiny pre invázne druhy pri ŠOP SR Banská Bystrica. Pracovala tiež na floristickej inventarizácii viacerých regiónov Slovenska (napr. stredná časť pohoria Tribeč, viacero lokalít na Podunajskej nížine). Pod jej vedením sa zostavil elektronický zoznam taxónov opísaných zo Slovenska (ide o prvý súpis tohto zamerania na Slovensku, ktorý registruje 2040 taxónov rôznej

taxonomickej úrovne). Ako súčasť výskumu v danej oblasti zostavila taktiež archív literárnej dokumentácie ku každému taxónu a aj digitálnej dokumentácie typového materiálu (z dostupných herbárových inštitúcií Slovenska, Českej republiky, Maďarska a i.). V posledných rokoch sa podieľala aj na spracovaní viacerých rodov do pripravovanej publikácie Malá flóra Slovenska.

Publikovala tiež niekoľko populárno-historických botanických príspevkov a spolupracovala na odborných tituloch dôležitých z hľadiska histórie botanického výskumu na Slovensku. Je spolutorkou dvoch historicky zameraných knižných publikácií (obe vydané v r. 2010): „Herbárová kolekcia Flora Piešťanensis – Flora Pistyanensis v Balneologickom múzeu v Piešťanoch a Karel Domin“ a „Osobnosti botaniky na Slovensku“. Pri druhej publikácii, predstavujúcej biografický slovník osobností, ktoré sa zaslúžili o rozvoj klasickej a úžitkovej botaniky, bola nielen autorkou viacerých hesiel, ale s dr. M. Vozárovou aj spolueditorkou. Za editorskú prácu na knihe získali v roku 2011 ocenenie Prémie J. M. Hurbana od Národného biografického ústavu Slovenskej národnej knižnice. V súčasnosti sa H. Šípošová podieľa na príprave aktualizovaného vydania tejto monografie. V rámci dlhoročného štúdia histórie botaniky na Slovensku zhromaždila rozsiahly materiál týkajúci sa osobností botaniky, herbárov, botanických spolkov, pracovísk a školstva. Tento archívny fond je majetkom BÚ CBRB SAV, ako aj Slovenskej botanickej spoločnosti.

Dr. Šípošová má taktiež bohatú konzultačnú a oponentskú činnosť (ochrana prírody, heslá do *Encyclopaedia Beliana* a pod.). Angažovala sa aj v populárno-náučných prekladoch z anglického jazyka (najmä kníh vydavateľstva Ikar). V posledných rokoch profesionálnej kariéry a v súčasnosti aj na dôchodku sa intenzívne venovala/venuje zveľadeniu kolekcie semien a plodov rastlín, ako aj ozdobných výrobkov z nich. V r. 2008 založila novú doplnkovú študijnú a porovnávaciu herbárovú kolekciu plodov a semien rastlín v rámci herbára SAV (*Collection fructorum et seminorum in Herbár SAV*), do ktorej sa podujala zozbierať cudzokrajné plody a semená, dostávajúce sa v súčasnosti do strednej Európy rôznymi obchodnými, cestovateľskými a pestovateľskými aktivitami. Zbiereku semien a plodov, ktoré sa používajú v ozdobách, využila spolu so spolupracovníkmi pri príprave jedinečnej publikácie „Plody a semená rastlín v tvorbe ozdob a šperkov“ (2013). Za uvedenú publikáciu získali autorky Cenu Rektora UKF v Nitre (2014). Výsledok jej záujmu o využívanie plodov a semien v ozdobách a šperkoch, ako aj jej nadšenie pre historické exponáty, vrátane napr. zbierky z ciest M. R. Štefánika, mohli vidieť tisíce návštevníkov na viacerých výstavách: v Arboréte Mlyňany (2014), Bratislave (2015 – 2016), Zvolene (2016), Piešťanoch (2018), Banskej Bystrici (2018 – 2019), Martine (2019 – 2020) a najnovšie v Košiciach (od 2020). Pri tejto tematike ju sprevádza a dopĺňa jej sestra a spriaznená duša, doc. L. Illášová z UKF v Nitre. V súčasnosti sa s dr. E. Uherčíkovou venuje projektu súpisu zbierok semien a plodov v slovenských herbároch, bankách a iných depozitoch.

Osobitne je potrebné vyzdvihnúť angažovanosť dr. Šípošovej v Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV, ktorej členkou je od r. 1972 (popritom bola od r. 1979 aj dlhoročnou členkou Československej botanickej spoločnosti). Popri iných aktivitách na pôde SBS pravidelne prednáša. V rokoch 1989 – 1992 bola predsedníčkou Sekcie systematickej botaniky a geobotaniky a v r. 1996 – 1999 vykonávala funkciu vedeckej tajomníčky SBS. V roku 1999 bola spoluorganizátorkou 7. zjazdu SBS v Hrabušiciach v Slovenskom raji. V r. 1992 – 2006 bola členkou výboru *Nadácia Jána Futáka* (od 1997 *Spolok botanikov Jána Futáka n. o.*; v súčasnosti zlúčený so Slovenskou botanicou spoločnosťou). V roku 2000 spolu s dr. E. Michalkovou spoluzakladala a viacero ročníkov aj spoluorganizovala populárny seminár „Kuriózne zbery, nové nálezy, doplnky k rozšíreniu a iné novinky či objavy z flóry Slovenska“. V rovnakom roku sa stala *Zaslúžilou členkou SBS* a od r. 2010 je *Čestnou členkou SBS* a držiteľkou *Holubyho pamätnej medaily SBS*.

Milá Helenka, sme radi, že si sa svojho životného jubilea dožila v dobrej pohode v rodinnom zázemí a v kruhu priateľov. Dovoľ, aby sme sa Ti v mene celej slovenskej botanickej obce, všetkých pracovníkov Oddelenia taxonómie vyšších rastlín CBRB, ako aj ostatných pracovníkov ústavu, poďakovali za celoživotnú prácu a do ďalších rokov popriali veľa zdravia, spokojnosti, elánu do ďalšej práce, dobrú náladu, príjemné chvíle pri botanických prechádzkach a ešte mnoho tvorivých dní do ďalších rokov života.

KORNÉLIA GOLIAŠOVÁ, PAVOL MEREĎA ml.

Bibliografia prác RNDr. Heleny Šípošovej, CSc.

a) publikované práce

1979

Šípošová-Kováčiková, H. Príspevok k rozšíreniu cievnatých rastlín v strednej časti pohoria Trábeč. Acta Bot. Slov. Ser. A 5: 5–118.

1982

Šípošová, H. Klaniam sa umeniu každého druhu... Galerie ilustrátorů XIV: Katarína Cigánová. Živa 1982/2: 79.

Zahradníková, K. & Šípošová, H. Výskyt *Galium saxatile* L. na Slovensku. Biológia (Bratislava) 37: 929–932.

1987

Šípošová, H. Exkurzia v Maďarsku. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 9/2: 2–3.

–. Taxonomicko-chorologické štúdium *Galium pumilum* Murray s. l. na Slovensku. Acta Bot. Slov. Ser. A 10: 97–169.

1992

Šípošová, H. *Cydonia* Miller. *Chaenomeles* Lindley. *Mespilus* L. In Bertová, L. (ed.). Flóra Slovenska. IV/3. Veda, Bratislava. p. 380–381, 389–392, 464–465.

1993

Bertová, L., Šípošová, H. et al. Príspevok k flóre štátnej prírodnej rezervácie Topoľové hony. Ochr. Prír. (Bratislava) 12: 187–204.

Králik, E. & Šípošová, H. *Brunnera* Steven. *Hackelia* Opiz. In Bertová L. & Goliašová K. (eds). Flóra Slovenska. V/1. Veda, Bratislava. p. 97–98, 158–160.

Šípošová, H. Kvetena Kovariec a blízkeho okolia. In Klčo, M. & Illášová, L. História Kovariec. Obecný úrad Kovarce, Nitra. p. 5–8.

–. Kvetena štátnej prírodnej rezervácie Kovarecká hôrka. Rosalia 9: 19–32.

Šípošová, H., Bertová, L., Goliašová, K. & Hodálová, I. Chránený park v Rohovciach. Ochr. Prír. (Bratislava) 12: 215–225.

1995

- Erdelská, O., Turis, P. (eds), Bacigálová, K., Bublinc, E., Dubová, M., Janišová, M., Jarolímek, I., Kellerová, D., Kontriš, J., Kontrišová, O., Kukla, J., Luxová, M., Murín, A., Pelikán, V., Profant, J., Smetana, V., Stanová, V., Šeffler, J., Šípošová, H., Valachovič, M. & Vidovencová, Z. Biology of *Daphne arbuscula* Čelak. (Thymelaeaceae). *Biologia* (Bratislava) 50: 333–348. [Incl. Turis, P. & Šípošová, H. Bibliography of *Daphne arbuscula* Čelak. p. 346–348.]
- Pišút, I. & Šípošová, H. Pavol Vitkay – prvý oravský botanik. In Topercer, J. (ed.) Diverzita rastlinstva Slovenska. Zborník referátov zo VI. zjazdu Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV, Blatnica, 6.–10. júna 1994. Slovenská botanická spoločnosť pri SAV, Nitra. p. 177–179.

1996

- Danihelka, J., Eliáš, P., Feráková, V., Grulich, V., Hadíneck, J., Hodálová, I., Hrouda, L., Chytrý, M., Kocianová, E., Košťál, J., Lustyk, P., Prach, K., Řehořek, V., Šípošová, H., Štech, M., Štěpánková, J., Trávníček, B. & Vlček, D. Zoznam lokalít. Prehľad zistených druhov. In Ambros, M. (ed.). Rosalia: Floristický kurz Partizánske 2.-9. júla 1994. SAŽP, Správa CHKO Ponitrie, Nitra. p. 14–145.
- Erdelská, O., Turis, P. (eds), Bacigálová, K., Bublinc, E., Dubová, M., Gryndler, M., Janišová, M., Jarolímek, I., Kellerová, D., Kochjarová, J., Kontriš, J., Kontrišová, O., Kukla, J., Luxová, M., Murín, A., Pelikán, V., Profant, J., Smetana, V., Stanová, V., Šeffler, J., Šípošová, H., Valachovič, M. & Vidovencová, Z. Lykovec muránsky (*Daphne arbuscula* Čelak.). SAŽP – Správa CHKO Muránska planina, Rožňava.
- Hodálová, I., Šípošová, H., Matisová, V. & Kothajová, H. Príspevok k flóre prírodnej rezervácie Štokeraevská vápenka (Devínska Kobyla). *Ochr. Prír. (Banská Bystrica)* 14: 17–27.
- Šípošová, H. Prínos floristického kurzu. In Ambros, M. (ed.). Rosalia: Floristický kurz Partizánske 2.-9. júla 1994. SAŽP, Správa CHKO Ponitrie, Nitra. p. 142–147.
- . Niekoľko zaujímavých nálezov splanených rastlín na Slovensku. In Eliáš, P. (ed.) Invázie a invázne organizmy. Abstrakty a program. Slovenský národný komitét SCOPE, Katedra ekológie FZKI VŠP, Nitra. p. 9. [abstrakt]
- Šípošová, H., Pišút, I. & Migra, V. Poznámky k zoznamu oravských rastlín L. Medzihradského. *Zborn. Oravského Múz.* 8: 80–89.

1997

- Krippel, E., Ořahelřová, H. & Šípošová H. Lentibulariaceae. In Goliařová K. (ed.). *Flóra Slovenska*. V/2. Veda, Bratislava. p. 535–555.
- Šípošová, H. Bignoniaceae Juss. Globulariaceae DC. In Goliařová, K. (ed.). *Flóra Slovenska*. V/2. Veda, Bratislava. p. 15–20, 529–535.
- . Správa o činnosti Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV za rok 1996. *Bull. Slov. Bot. Spoločn.* 19: 159–163.
- . Niekoľko zaujímavých nálezov splanených rastlín. In Eliáš, P. (ed.) *Invázie a invázne organizmy*. Slovenský národný komitét SCOPE, Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV, Nitra. p. 75–80.
- Šípošová, H. (ed.), Goliařová, K., Kmeřová, E., Mráz, P., Michalková, E., Peniařteková, M. & Ťavoda, O. Floristický výskum okolia Pustých Úľan a Veľkého Grobu s dôrazom na mokrade. *Ochr. Prír. (Banská Bystrica)* 15: 35–51.
- Šípošová, H. & Michalková, E. Floristické poznatky z výskumu mokradí Pustých Úľan a Veľkého Grobu. In Baranec, T. (ed.). *Flóra a vegetácia rašelinísk*. Zborník z vedeckej konferencie Orava, 8. – 10. september 1997. Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra. p. 89–90. [abstrakt]

Šípošová, H. & Štech, M. *Melampyrum* L. In Goliašová, K. (ed.). Flóra Slovenska. V/2. Veda, Bratislava. p. 301–328.

1998

Jurkovičová, V., Marhold, K., Matisová, V. & Šípošová, H. Kto je kto v botanike na Slovensku. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 20, Príloha 1998/1. p. 1–217.

Marhold, K., Goliašová, K., Hegedúšová, Z., Hodálová, I., Jurkovičová, V., Kmeťová, E., Letz, D. R., Michalková, E., Mráz, P., Peniašteková, M., Šípošová, H. & Ťavoda, O. Papraďorasty a semenné rastliny. In Marhold, K. & Hindák, F. (eds). Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava. p. 333–687.

Šípošová, H. Správa o činnosti Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV za r. 1997. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 20: 179–182.

Ulrych, L. (ed.), Šípošová, H., Halada, L., Eliáš, P., Lackovičová, A. & Kubínská, A. Výberová bibliografia botanických prác Chránenej krajiny oblasti Ponitrie. I. časť – Tribeč. Rosalia 13: 85–104.

1999

Šípošová, H. Prinesie nové storočie Slovensku ďalšie invázne druhy? In Leskovjanská, A. (ed). Zborník referátov zo 7. zjazdu Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV, Hrabušice-Podlesok 21. – 25. júna 1999. Správa NP Slovenský raj, Spišská Nová Ves. p. 214–214.

– . Správa o činnosti Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV za r. 1998. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 21: 1–7.

Šípošová, H., Goliašová, K. & Eliáš, P. Invázny postup krídatky sachalinskej [*Fallopia sachalinensis* (F. Schmidt) Ronse Decr.] na Slovensku. In Eliáš, P. (ed.). Invázie a invázne organizmy 2. SEKOS, Nitra. p. 76–83. [Práca vyšla v r. 2003 s vročením 1999.]

Šípošová, H. & Jurkovičová, V. Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Biológia, ekológia, chémia 1999/4: 23–24. [recenzia]

Ťavoda, O., Šípošová, H., Zaliberová, M., Jarolímek, I. & Törökóvá, Y. História šírenia a súčasné rozšírenie *Echinocystis lobata* (F. Michx.) Torr. et A. Gray na Slovensku In Eliáš, P. (ed.). Invázie a invázne organizmy 2. SEKOS, Nitra. p. 84–95. [Práca vyšla v r. 2003 s vročením 1999.]

2000

Šípošová, H. Červená kniha ohrozených a vzácnych druhov rastlín a živočíchov SR a ČR. Biológia, ekológia, chémia 2000/1: 27–28. [recenzia]

Šípošová, H., Ťavoda, O. & Peniašteková, M. Invázne rastliny – vážny problém zachovania rastlinných spoločenstiev. Acta Environmentalica Univ. Comen. 10: 117–123.

Zahradníková, K., Erdelská, O., Bacigálová, K., Hindák, F., Hrabovec, I., Paulech, P., Pišút, I. & Šípošová, H. Słowacko-polska współpraca w botanice – retrospektywne spojrzanie na przelomie wieków. Wiadom. Bot. 44 (1/2): 7–22. [Incl. Šípošová, H. Literatura i wybrana bibliografia dotycząca współpracy polsko-słowackiej. p. 19–22.]

– . Slovensko-poľská spolupráca v botanike – spätný pohľad na prelome storočí. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 22: 247–260. [Incl. Erdelská, O. & Šípošová, H. Spolupráca vedeckých spoločností a v ďalších oblastiach botaniky. p. 253–255. Šípošová, H. Použitá literatúra a výberová bibliografia slovensko-poľskej spolupráce. p. 256–260.]

2002

- Baranec, T. & Šípošová H. *Brassica* L. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. V/4. Veda, Bratislava. p. 688–707.
- Goliašová, K. & Šípošová, H. Úvod. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. V/4. Veda, Bratislava. p. 9–22.
- . Flóra Slovenska – významný zdroj poznatkov o kvetene Slovenska. Matthias Belivs Univ. Proc., Biol. Ser. 2, Suppl. 1: 251–252. [abstrakt]
- Králík, E., Goliašová K. & Šípošová, H. *Raphanus* L. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. V/4. Veda, Bratislava. p. 742–748.
- Šípošová, H. *Papaveraceae*, charakteristika čeľade a kľúč na určenie rodov. *Glaucium* Mill. *Chelidonium* L. *Eschscholtzia* Cham. *Macleaya* R. Br. *Erophila* DC. *Teesdalia* W. T. Aiton. *Leucosinapis* Spach. *Sinapis* L. *Cakile* Mill. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. V/4. Veda, Bratislava. p. 23–25, 61–67, 67–70, 70–72, 72–73, 542–549, 595–600, 707–712, 712–714, 735–738.
- Šípošová, H. & Eliáš, P. st. *Rapistrum* Crantz. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. V/4. Veda, Bratislava. p. 726–735.
- Šípošová, H., Kubát, K. & Bernátová, D. *Papaver* L. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. V/4. Veda, Bratislava. p. 25–60.
- Zahradníková, K. & Šípošová, H. *Hornungia* Rchb. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. V/4. Veda, Bratislava. p. 625–628.

2004

- Šípošová, H., Bernátová, D., Goliašová, K., Kliment, J., Mráz, P. & Peniašteková, M. Taxóny vyšších rastlín, ktoré boli opísané z Nízkych Tatier (1. časť). Príroda Nízkych Tatier 1. Zborník referátov a posterov z konferencie usporiadanej pri príležitosti 25. výročia vyhlásenia Národného parku Nízke Tatry. Správa NP Nízke Tatry, Banská Bystrica. p. 129–136.
- Šípošová, H., Bernátová, D., Mráz, P., Kliment, J., Goliašová, K. & Uhlířová, J. Taxóny cievnatých rastlín, ktoré boli opísané z Veľkej Fatry (1. časť). In Kadlecík, J. (ed.). Turiec a Fatra 2004. Správa NP Veľká Fatra, Vrútky. p. 77–85.
- Šípošová, H. & Goliašová, K. [Distribution data for Slovakia.] In Kurtto, A., Lampinen, R. & Junikka, L. (eds). Atlas Florae Europaeae. Distribution of vascular plants in Europe. Vol. 13. Rosaceae (*Spirea* to *Fragaria*, excl. *Rubus*). The Committee for mapping the flora of Europe & Societas biologica Fennica Vanamo, Helsinki.
- Šípošová, H., Mráz, P., Goliašová, K., Feráková, V., Kliment, J., Bernátová, D. & Peniašteková, M. Ferns and flowering plants described from the territory of Slovakia. In Mitić, B. & Šošarić, R. (eds). 1st Croatian Botanical Symposium. Zagreb, Croatia September 30th–October 2nd. Croatian Botanical Society, Zagreb. p. 42. [abstrakt]
- Šípošová, H. & Ťavoda, O. RNDr. Kamila Zahradníková, CSc. (rod. Rošetzká) jubiluje. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 26: 229–233.

2006

- Archlebová, T. et al. (eds). The encyclopaedia of Slovakia and the Slovaks. A concise encyclopaedia. Encyclopaedic Institute of the Slovak Academy of Sciences, Bratislava. [Šípošová, H. spoluautorka.]

Feráková, V., Goliašová, K., Miháliková, T., Ohrádková, Z., Petrik, A. & Šípošová, H. Rastlina. Ikar, Bratislava. 512 pp. [Preklad z Marinelli, J. (ed.) 2004, Plant. Dorling Kindersley Limited, London.]

Perný, M. & Šípošová, H. Report (26). In Mráz, P. (ed.). Chromosome number and DNA ploidy level reports from Central Europe. Biologia (Bratislava) 61: 115–120. p. 118.

2007

Galvánek, D. (ed.), Bernátová, D., Dítě, D., Dražil, T., Dúbravcová, Z., Feráková, V., Gojdičová, E., Guttová, A., Hodálová, I., Hrivnák, R., Janišová, M., Karasová, E., Kliment, J., Kochjarová, J., Kubinská, A., Lackovičová, A., Lasák, R., Mártonfi, P., Michalková, E., Mišíková, K., Mertanová, S., Mráz, P., Peniašteková, M., Perný, M., Petrik, A., Pišút, I., Sádovský, M., Slovák, M., Stanová, V., Sychrová, S., Šimková, A., Šípošová, H., Šoltés, R., Turis, P., Uhrín, S., Valachovič, M., Vlčko, J. & Zlacká, S. Významné botanické územia na Slovensku. Daphne, Bratislava. 51 pp.

Šípošová, H. & Goliašová, K. [Distribution data for Slovakia.] In Kurtto, A., Fröhner, S. E. & Lampinen, R. (eds). Atlas Florae Europaeae. Distribution of vascular plants in Europe. Vol. 14. Rosaceae (*Alchemilla* and *Aphanes*). The Committee for mapping the flora of Europe & Societas biologica Fennica Vanamo, Helsinki.

2008

Feráková, V., Goliašová, K., Hegedúšová, K., Chovancová, J., Kmeťová, E., Kocianová, E., Kočanová, N., Kučera, J., Miháliková, T., Ohrádková, Z., Peniašteková, M., Rehořek, V., Smatanová, J., Šibíková, I., Šípošová, H., Škodová, I., Viňanská, Z. Encyklopédia záhradných rastlín A – Z. Ikar, Bratislava. 1128 pp. [Preklad z Brickell, Ch. (ed.) 2003, A – Z Encyclopedia of Garden Plants. Dorling Kindersley Limited, London.]

Goliašová, K. & Šípošová, H. Úvod. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. VI/1. Veda, Bratislava. p. 7–19.

Mereďa, P. ml., Mártonfi, P., Hodálová, I., Šípošová, H. & Danihelka, J. Violales. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. VI/1. Veda, Bratislava. p. 80–190.

Ľavoda, O. & Šípošová, H. *Echinocystis* Torr. et A. Gray. In Goliašová, K. & Šípošová, H. (eds). Flóra Slovenska. VI/1. Veda, Bratislava. p. 224–231.

2009

Danihelka, J., Niklfeld, H. & Šípošová, H. *Viola elatior*, *V. pumila* and *V. stagnina* in Austria, Czechia and Slovakia: a story of decline. Preslia 81: 151–171.

Feráková, V., Goliašová, K., & Šípošová, H. Aká je to liečivá rastlina? Ikar, Bratislava. 256 pp. [Preklad z nemeckého originálu: Hensel, W., 2007, Welche Heilpflanze ist das? Franckh-Kosmos Verlags-GmbH, Stuttgart.]

Goliašová, K. & Šípošová, H. História výskumu flóry Slovenska. Naturae Tutela 13/2: 231–234.

–. Cena SAV za vedeckovýskumnú činnosť. Quark 2009/12, Príloha: 4.

Šípošová, H. Spolupráca Jána S. Presla a Petra M. S. Bohúňa. Naturae Tutela 13/2: 235–237.

2010

Bernátová, D., Šípošová, H. & Mičieta, K. For the ninetieth birthday of Doc. RNDr. Jozef Májovský. Acta Bot. Univ. Comen. 45: 53–55.

Životné jubileá

Goliašová, K. & Šípošová, H. et al. [Distribution data for Slovakia.] In Kurtto, A., Weber, H. E., Lampinen, R. & Sennikov, A. N. (eds). Atlas Florae Europaeae. Distribution of vascular plants in Europe. Vol. 15. Rosaceae (*Rubus*). The Committee for mapping the flora of Europe & Societas biologica Fennica Vanamo, Helsinki.

Klčo, M. & Šípošová, H. Herbárová kolekcia Flora Piešťanensis – Flora Pistyanensis v Balneologickom múzeu v Piešťanoch a Karel Domin. Balneologické múzeum, Piešťany.

Šípošová, H. & Šípoš, P. Príroda Čremošného a okolia. In Hruška, M. & Gregorová, E. Čremošné. Exporeal, Bratislava. p. 94–110.

Vozárová, M. & Šípošová, H. (eds). Osobnosti botaniky na Slovensku. Biografický slovník osobností, ktoré sa podieľali na rozvoji klasickej a úžitkovej botaniky do roku 2009. Veda, Bratislava, 615 pp. [Šípošová, H. celkovo 111 hesiel, z toho 62 v spoluautorstve.]

2011

Šípošová, H. & Vozárová, M. Jubileum RNDr. Ivana Hrabovca, CSc. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 33/1: 117–130.

2012

Šípošová, H. *Spergula* L. In Goliašová, K. & Michalková, E. (eds). Flóra Slovenska. VI/3. Veda, Bratislava. p. 79–88.

2013

Goliašová, K. & Šípošová, H. et al. [Distribution data for Slovakia.] In Kurtto, A., Sennikov, A. N. & Lampinen, R. (eds). Atlas Florae Europaeae. Distribution of vascular plants in Europe. Vol. 16. Rosaceae (*Cydonia* to *Prunus*, excl. *Sorbus*). The Committee for mapping the flora of Europe & Societas biologica Fennica Vanamo, Helsinki.

Illášová, L., Šípošová, H. & Juríková, T. 2013. Plody a semená rastlín v tvorbe ozdôb a šperkov. Veda, Bratislava. 268 pp.

Šípošová, H., Bukovinský, P. & Bernátová, D. Pocta Pavlovi Vitkayovi. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 35/1: 96.

2016

Illášová, L. & Šípošová, H. Koráliky z rastlín: spomienka na Ruth J. Smith (*1922 – †2016, USA). Gemologický spravodajca 6/1: 32–35.

Mereďa, P. ml., Feráková, V., Goliašová, K., Hodálová, I., Perný, M. & Šípošová, H. Taxóny spojené s menom Jána Futáka. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 38, Suppl. 3: 171–203.

Šípošová, H. *Fallopia* Adans. *Reynoutria* Houtt. *Fagopyrum* Mill. *Hottonia* L. In Goliašová, K. & Michalková, E. (eds). Flóra Slovenska. VI/4. Veda, Bratislava. p. 477–484, 485–497, 498–502, 665–669.

Šípošová, H. et al. Spomienka na RNDr. Kamilu Zahradníkovú, CSc. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 38/2: 347–353. [Incl. Šípošová, H. Zo spomienok priateľov. p. 351.]

Šípošová, H., Letz, D. R., Zahradníková, K., Hrabovec, I. & Beňová, E. Personálna bibliografia Jána Futáka. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 38, Suppl. 3: 43–72.

Uherčíková, E., Illášová, L. & Šípošová, H. Obdivuhodné plody a semená rastlín. Quark 22/2: 7–11.

2017

Kliment, J., Bernátová, D., Očka, S. & Šípošová, H. Nové poznatky o rozšírení cievnatých rastlín vo Veľkej Fatre – II. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 39/2: 173–185.

2020

Mičieta, K., Bernátová, D. & Šípošová, H. Doc. RNDr. Jozef Májovský (10. 6. 1920 – 16. 4. 2012), spomienka k stým nedožitým narodeninám. Acta Bot. Univ. Comen. 55: 47–51.

b) rukopisné práce (výber)

1973

Kováčiková, H. Príspevok k poznaniu floristických pomerov Tríbečského pohoria (Žiranská brázda – Skýcov). Diplomová práca, msc., depon. in Katedra botaniky Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava.

1974

Kováčiková, H. Príspevok k poznaniu floristických pomerov pohoria Tribeč (Žiranská brázda – Skýcov). Rigorózna práca, msc., depon. in Katedra botaniky Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava.

1981

Šípošová, H. Taxonomické problémy a rozšírenie druhov *Galium austriacum* a *G. anisophyllum* Vill. na Slovensku. Práca k odbornej skúške z kandidátskeho minima, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

1986

Bertová, L., Goliašová, K., Hegedúšová, Z., Kmeťová, E., Michalková, E., Peniašteková, M., Šípošová, H. & Zahradníková, K. Floristická charakteristika z hľadiska genofondu vzácných a ohrozených druhov. Msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

Bertová, L., Goliašová, K., Kmeťová, E., Michalková, E., Peniašteková, M. & Šípošová, H. Krajinnno-ekologické usporiadanie územia sústavy vodných diel na Dunaji. Cieľový projekt, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

Šípošová, H. Taxonomicko-chorologické štúdium druhov *Galium austriacum* Jacq. a *Galium anisophyllum* Vill. na Slovensku. Autoreferát dizertácie na získanie hodnosti kandidáta biologických vied, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

–. Taxonomicko-chorologické štúdium druhov *Galium austriacum* Jacq. a *Galium anisophyllum* Vill. na Slovensku. Kandidátska dizertačná práca, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

1987

Zahradníková, K. (ed.), Marhold, K., Kmeťová, E., Šípošová, H. Taxonomicko-floristický súpis územia Nízkych Tatier – masív Chabenec. Priebežná správa k č. ú. ŠPZV VI-1-4/04, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

Životné jubileá

1989

Bertová, L., Goliašová, K., Kmeťová, E., Michalková, E., Peniašteková, M., Šípošová, H., Ráčová, I. & Zahradníková, K. Ochrana genofondu bratislavských lužných lesov. Správa pre MSPS Bratislava, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

1991

Šípošová, H. et al. Chránený park v Rohovciach. In Lisický, M. J. et al. Správa o východiskovom stave (tzv. nultom) prírodného prostredia SVD Gabčíkovo-Nagymaros, stupeň Gabčíkovo z hľadiska biológie a krajinnej ekológie, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

1994

Goliašová, K., Hodálová, I., Kmeťová, E., Michalková, E., Peniašteková, M. & Šípošová, H. Flóra vyšších rastlín okresu Galanta. Správa pre AŽP Trnava (cez Nadáciu J. Futáka a Botanický ústav SAV, Bratislava), msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

1995

Feráková, V., Goliašová, K., Hegedúšová, Z., Hodálová, Z., Kmeťová, E., Májovský, J., Michalková, E., Peniašteková, M., Šípošová, H. & Zahradníková, K. Stav biodiverzity cievnatých rastlín v SR. In Jedlička, L. (ed.). Ekosozologický výskum a management ohrozených druhov organizmov. Pre: MŽP SR, Bratislava, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava..

1996

Goliašová, K., Kmeťová, E., Kubinská, A., Lackovičová, A., Mráz, P., Michalková, E., Peniašteková, M., Šípošová, H. Floristický výskum mokradí okolia Pustých Úľan a Veľkého Grobu. Správa pre AŽP, pobočka Trnava, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

Hodálová, I. & Šípošová, H. Floristický výskum kameňolomu Srdece (Devínska Kobyla). Vyššie rastliny. Správa pre Geotest, Bratislava, msc., depon. in Botanický ústav CBRB SAV, Bratislava.

Výstavy RNDr. Heleny Šípošovej, CSc.

2009

Šípošová, H., Vozárová, M., Paule, L., Hindák, F. Osobnosti slovenskej botaniky vo filatelii. Zjazd Slov. Bot. Spoločn., Oravská Lesná, september 2009.

2014

Illášová, E., Šípošová, H. & Ostrolucká, M. G. Plody a semená rastlín v ozdobách. Arborétum Mlyňany SAV.

2015–2016

Šípošová, H., Illášová, E. & Uherčíková, E. Koráliky nielen z klokoča. Prírodovedné múzeum SNM v Bratislave.

2016

Šípošová, H., Illášová, L. & Uherčíková, E. Koráliky nielen z klokoča. LDM, Zvolen.

2018

Illášová, L. & Šípošová, H. Rastlinná riša – Tajuplná šperkovnica. Balneologické múzeum I. Wintera, Piešťany.

2018–2019

Illášová, L. & Šípošová, H. Rastlinná riša – Tajuplná šperkovnica. SSM Banská Bystrica, Tihányovský palác.

2019–2020

Illášová, L. & Šípošová, H. Rastlinná riša – Tajuplná šperkovnica. Múzeum A. Kmet'a SNM v Martine.

2020–2021

Illášová, L. & Šípošová, H. Rastlinná riša – Tajuplná šperkovnica. Východoslovenské múzeum, Košice.

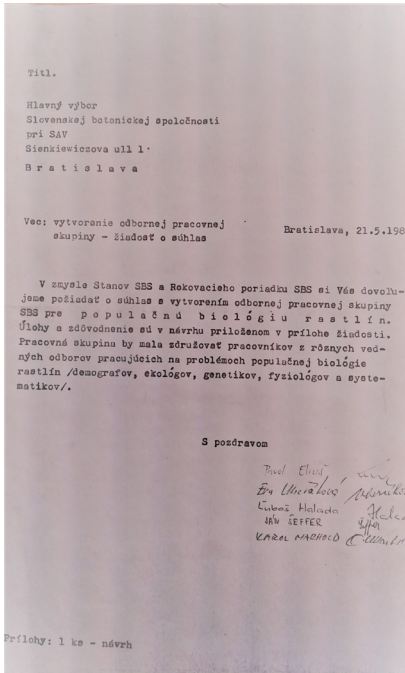
K 30. výročiu schválenia pracovnej skupiny populačnej biológie rastlín SBS pri SAV

Pri tridsiatom výročí vzniku pracovnej skupiny populačnej biológie rastlín SBS pri SAV (PS PBR) si pripomíname, že založenie PS bolo spojené s menšími problémami, ktoré súviseli o.i. aj s pochopením populačnej biológie rastlín ako vednej disciplíny botaniky a jej odlišenia od smeru zameraného na výskum biológie či eko-biológie druhov.

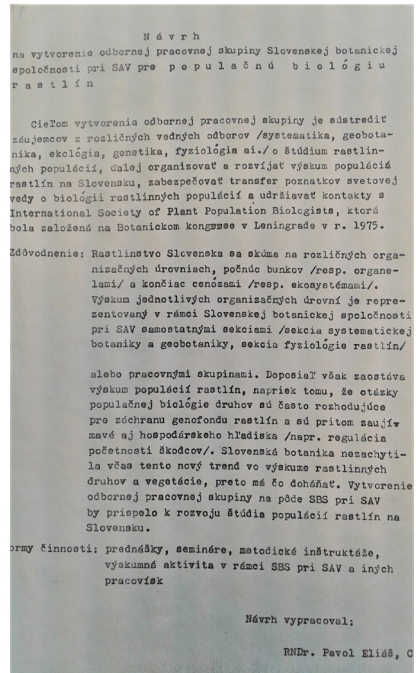
Žiadosť o súhlas s vytvorením odbornej pracovnej skupiny (OPS) predložil P. Eliáš Hlavnému výboru (HV) SBS pri SAV písomne dňa 21. mája 1987 (Obr. 1). List (žiadosť) podpísalo 5 členov Spoločnosti (v poradí, v akom sú uvedení v žiadosti): Pavol Eliáš, Eva Uherčíková, Ľuboš Halada, Ján Šeffler a Karol Marhold. K listu bol v prílohe priložený Návrh na vytvorenie odbornej pracovnej skupiny Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV pre populačnú biológiu rastlín (Obr. 2). Uvádza cieľ, zdôvodnenie a formy činnosti. Návrh vypracoval P. Eliáš.

HV SBS sa žiadosťou prvý raz zaoberal na schôdzi rozšíreného HV dňa 4. novembra 1987 v Bratislave (predseda F. Benčať, vedecký tajomník H. Oľahová). V bode Rôzne *e/* Populačná biológia rastlín „*Doc. Benčať prečítal žiadosť dr. Eliáša o súhlas s vytvorením odbornej pracovnej skupiny. V zmysle „Rokovacieho poriadku“ je žiadosť potrebné prerokovať na zasadnutí príslušnej sekcie.*“ (Zápisnica 7/1987, s. 6).

V snahe prispieť k pochopeniu vednej disciplíny P. Eliáš pripravil dve prednášky. V jesennom prednáškovom cykle SBS dňa 25. novembra 1987 sa uskutočnila prednáška na tému „*Ciele, metódy a aktuálne problémy populačnej biológie rastlín so zreteľom na slovenské populácie*“. V jarnom prednáškovom cykle SBS dňa 30. marca 1988 prednáška s názvom „*Regulačné mechanizmy v rastlinných populáciách (na príklade cenopopulácií *Impatiens noli-tangere* a *I. parviflora*)*“. Z prednášok si poslucháči mohli vytvoriť prvú predstavu o modernom smere výskumu rastlín – populačnej biológie rastlín.

Obr. 1 List HV SBS pri SAV v Bratislave – žiadosť o súhlas s vytvorením odbornej pracovnej skupiny zo dňa 21. 5. 1987.

Obr. 2 Príloha k listu-žiadosti: Návrh na vytvorenie odbornej pracovnej skupiny Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV pre populačnú biológiu rastlín.

HV sa k žiadosti o súhlas s vytvorením OPS vyjadril na nasledujúcej schôdzi rozšíreného HV SBS dňa 13. apríla 1988, keď pri kontrole uznesení „*Dr. Eliáš žiadal súhlas s vytvorením odbornej pracovnej skupiny populačnej biológie rastlín.*“ (Záznam č. 2/88, s. 2). V zápisnici sa uvádza „*HV SBS súhlasí s vytvorením pracovnej skupiny populačnej biológie. Potrebne je dodať predsedovi príslušnej sekcie mená trojčlenného výboru (Stanovy, Čl. 31), čo platí aj pre pracovnú skupinu rastlinných explantátov a rastlinnej cytológie.*“ (Záznam č. 2/88, s. 2).

Dňa 13. apríla 1988 popoludní sa konalo Valné zhromaždenie SBS, na ktorom bol zvolený nový výbor Spoločnosti (predseda F. Benčať, vedecký tajomník K. Goliašová). Nové Predsedníctvo HV SBS na prvej schôdzi dňa 5. mája 1988 prijalo Uznesenie č. 23, v ktorom „*Ukladá sa dr. Eliášovi v zmysle stanov SBS písomne predložiť HV SBS personálne zastúpenie navrhovanej odbornej pracovnej skupiny „Populačná biológia rastlín“ a jej zaradenie do sekcie. Zabezpečiť: Dr. P. Eliáš, CSc., Termín: priebežný.*“ (Záznam č. 4/88, s. 4). Rozšírený HV SBS na svojich schôdzach dňa 15.6.1988 a 10.11.1988 sa návrhom P. Eliáša nezaoberal, resp. neprijal žiadne rozhodnutie (Zápisnica č. 6/88).

K rozhodnutiu o vytvorení OPS PBR SBS došlo až v roku 1989 (pripomínam, že žiadosť bola predložená v máji 1987). Predsedníctvo HV SBS na schôdzi dňa 1. februára 1989 pri bode II. Kontrola uznesení- „Uznesenie č. 23, žiadosť o vytvorenie pracovnej skupiny, Predsedníctvo HV doporučuje predložiť na schválenie najbližšiemu zasadnutiu HV SBS.“ (Záznam č. 1/89, s. 1). Schôdza HV SBS sa konala 14. marca 1989, pri kontrole uznesení „K uzneseniu č. 23/1988: žiadosť dr. Eliáša o vytvorenie pracovnej skupiny „Populačná biológia rastlín“ HV schválil väčšinou prítomných hlasov.“ (Záznam č. 2/1989, s. 1). Zo záznamu vyplýva, že rozhodnutie HV nebolo jednomyseľné. Na schôdzi bolo 16 prítomných členov, 9 členov sa ospravedlnilo.

Vytvorenie PS oznámil a skupinu predstavil P. Eliáš v Bulletin Spoločnosti (Eliáš 1989b). Hrabovec (1996: 40) konštatuje „V roku 1989 sa vytvorila pracovná skupina populačnej biológie rastlín SBS s cieľom sústrediť záujemcov z rozličných vedných odborov o štúdium rastlinných populácií, organizovať a rozvíjať výskum biológie rastlinných populácií na území Slovenska prednáškami, seminármi a metodickými inštrukciami (P. Eliáš, Bulletin SBS, č. 11/1, 1989).“

PS PBR sa po prvý raz prezentovala prednáškou na V. zjazde SBS (Eliáš 1989a), ktorý sa konal v septembri 1989 v Tatranskej Lomnici. Ústrednou témou zjazdu bol súčasný stav výskumu a zabezpečenie ochrany vysokohorských ekosystémov (Hrabovec 1996: 39).

Pracovná skupina začala pripravovať celoštátny, česko-slovenský projekt na výskum populácií rastlín a 1. celoštátno vedecké stretnutie populačnej biológie rastlín v Bratislave. Hrabovec (1996: 41) konštatoval „Pracovná skupina populačnej biológie SBS usporiadala 3. októbra 1990 1. celoštátny seminár populačnej biológie rastlín ČSFR. Zúčastnilo sa ho viac ako 50 vedeckých a odborných pracovníkov z ČSFR.“

Také boli začiatky PS PBR SBS, ktorá sa snažila vyvolať záujem o výskum rastlinných populácií na Slovensku a (ako sa neskôr ukázalo) aj v okolitých krajinách, a zmeniť myslenie botanikov v ich pohľade na druhy rastlín. PS v rokoch 1990–2014 zorganizovala jedenásť vedeckých stretnutí (seminárov, konferencií) s medzinárodnou účasťou. Výsledky výskumu populácií sa zverejnili v sérii Populačná biológia rastlín (editor P. Eliáš st.). Prehľad o činnosti skupiny a výskume populácií, ako aj bibliografia prác o rastlinných populáciách Slovenska, boli zverejnené v roku 2016 (Eliáš sen. 2016a, b). Údaje v tomto supplmente sa vzťahujú na 120 druhov kvitnúcich rastlín.

Založenie PS sme si pripomenuli na 11. zjazde SBS v septembri 2019 v Nitre prednáškou „Rastliny žijú v miestnych populáciách a metapopuláciách“ (P. Eliáš st., vedúci PS) a dvomi prednáškami v jesennom prednáškovom cykle SBS 2019 v Bratislave dňa 7. 11. 2019 (Meredľa, P. jun. 2019): „Rastliny žijú v populáciách a metapopuláciách“ (P. Eliáš st.) a „Životný cyklus *Tephrosia longifolia* subsp. *moravica*: ako využiť poznatky o populačnej biológii v druhovej ochrane?“ (M. Janišová). Populačne-biologický výskum je časovo náročný a môže sa zdať, že získané výsledky nie sú adekvátne vynaloženej námahe. Množstvo číselných údajov z terénneho výskumu vyžaduje ďalšie (štatistické) spracovanie a modelovanie. Avšak tieto údaje sú potrebné pre exaktné hodnotenie stavu a dynamiky (perspektívy) miestnych populácií a pre hodnotenie stupňa ohrozenosti druhov (IUCN kritériá). Aj preto je aktivita PS a propagácia výskumu rastlinných populácií na Slovensku naďalej potrebná. Na Slovensku totiž ani v súčasnosti nie je pracovisko (oddelenie, skupina) zamerané na výskum rastlinných populácií (v ČR v Botanickom ústave AV ČR v Průhoniciach je “oddělení populační biologie”). Projekty zamerané na vedecký výskum populácií sú zriedkavé. Monitoring ochrany prírody sa orientuje skôr na biotopy a zber semikvantitatívnych údajov o druhoch.

V roku 2020 bude činnosť PS PBR SBS pokračovať v propagácii populačne-biologického výskumu rastlín na Slovensku, osobitne ohrozených a invadujúcich druhov. Dotazníkovým

prieskumom aktualizujeme súčasný stav výskumu populácií na Slovensku a súčasne doplníme Bibliografiu populačnej biológie rastlín publikovaných v roku 2016 (Eliáš st. 2016a).

Literatúra:

- Eliáš P. 1989a. Populačná biológia rastlín a ochrana fytoгенofondu. In V. zjazd Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV, Tatranská Lomnica. Abstrakty prednášok.
- Eliáš P. 1989b. Populačná biológia rastlín – nová pracovná skupiny Slovenskej botanickej spoločnosti. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 11/1: 78–79.
- Eliáš P. sen., 2016a. Bibliografia populačnej biológie rastlín na Slovensku. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 38, Suppl. 2: 51–84.
- Eliáš P. sen., 2016b. Populačná biológia rastlín XI. 25 rokov pracovnej skupiny populačnej biológie rastlín SBS pri SAV. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 38, Suppl. 2. 168 pp.
- Hrabovec, I. 1996. Slovenská botanická spoločnosť včera a dnes. Bull. Slov. Bot. Spoločn., Suppl. 3. 66 pp.
- Mereďa, P. jun. 2019. Jesenný prednáškový cyklus SBS 2019. Informačné materiály 2/2019 október 2019.
- Návrh na vytvorenie odbornej pracovnej skupiny Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV pre populačnú biológiu rastlín. Vypracoval P. Eliáš. Príloha k žiadosti o súhlas k vytvoreniu odbornej pracovnej skupiny zo dňa 21. 5. 1987. Archív Slovenskej botanickej spoločnosti. Rok 1989/1.
- Žiadosť. 1987. List Hlavnému výboru SBS pri SAV v Bratislave – žiadosť o súhlas s vytvorením odbornej pracovnej skupiny zo dňa 21. 5. 1987. Archív Slovenskej botanickej spoločnosti. Rok 1989/1.

Poznámka: Pri vypracovaní príspevku som použil archívne dokumenty z môjho súkromného archívu a z Archívu Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV v Bratislave, ktoré mi poskytol P. Mereďa jun., za čo mu ďakujem.

PAVOL ELIÁŠ st.